

Přenechání věci k užití
jinému

Výprosa

- § 2189 až 2192 OZ
- Přenechá-li půjčitel někomu bezplatně věc k užívání, aniž se ujedná doba, po kterou se má věc užívat, ani účel, ke kterému se má věc užívat, vzniká výprosa.
- Smluvní strany půjčitel a výprosník
- Pojmové znaky:
 - Přenechání individuálně určené věci
 - K užití jinému
 - Bezúplatnost
 - Absence sjednání doby či účelu užití (odlišení od výpůjčky)
 - Dočasnost

Předmět výprosy, vrácení zpět

Předmět výprosy

- Individuálně určená věc (movitá i nemovitá) nezuživatelná (účel nedovoluje – potravina na výstavě)

Vrácení předmětu

- Kdo věc výprosníkovi přenechal, může požadovat její vrácení podle libosti.
- Výprosník nemůže věc vrátit v době, kdy by tím způsobil půjčiteli obtíže, ledaže s tím půjčitel souhlasí (např. vrácení koně bez možnosti ustájení)

Škoda na věci, ztráta věci

- Škodu na věci výprosník půjčiteli nahradí, ledaže prokáže, že věc užíval způsobem přiměřeným její povaze.
- Dovolil-li výprosník bez souhlasu půjčitele, aby věc užíval někdo jiný, nahradí půjčiteli škodu z toho vzniklou, ledaže by ke škodě došlo i jinak.
- Nalezne-li se ztracená věc, za niž výprosník již dal náhradu, nenabude tím právo věc si proti vůli půjčitele ponechat, nýbrž věc půjčiteli proti vrácení náhrady vrátí.

Výpůjčka

- § 2193 až 2200 OZ
- Smlouvou o výpůjčce půjčitel přenechává vypůjčiteli nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání.
- Smluvní strany: půjčitel a vypůjčitel
- Reálný kontrakt
- Odlišení od
 - Nájmu - bezplatností

Vypůjčka – užívání věci

- Půjčitel přenechá vypůjčiteli věc ve stavu způsobilém k užívání. Způsobí-li škodu vada věci, kterou půjčitel zatajil, nahradí půjčitel škodu vypůjčiteli z toho vzniklou.
- Půjčitel poučí vypůjčitele, jak věc užívat, nejedná-li se o pravidla obecně známá, anebo neplyne-li z okolností, že toho není zapotřebí. Neučiní-li to, nahradí vypůjčiteli škodu z toho vzniklou.
- Vypůjčitel nabývá právo věc užívat ujednaným způsobem, a nebyl-li ujednán, způsobem přiměřeným povaze věci. Vypůjčitel není oprávněn věc přenechat jiné osobě bez svolení půjčitele

Výpůjčka – doba užívání věci

- Doba užívání může být určena přímo ve smlouvě nebo nepřímo účelem užívání věci
- Byl-li ujednán jen účel, k němuž se má věc užívat, zařídí se vypůjčitel tak, aby začal věc užívat bez zbytečného odkladu a aby ji po splnění účelu bez zbytečného odkladu vrátil.
- Půjčitel se nemůže domáhat předčasného vrácení věci; to neplatí, užije-li vypůjčitel věc v rozporu se smlouvou.
- Potřebuje-li půjčitel věc nevyhnutelně dříve z důvodu, který nemohl při uzavření smlouvy předvídat, může se domáhat jejího předčasného vrácení, jen bylo-li to ujednáno.

Výpůjčka – předčasné vrácení vypůjčitelem, náklady na věc, uplatnění nároků stran

- Vypůjčitel má právo vrátit věc předčasně; kdyby však z toho vznikly půjčiteli obtíže, nemůže věc vrátit bez jeho souhlasu
- Obvyklé náklady (řádné užívání a opatrování věci) - nese vypůjčitel
- Mimořádné náklady - může vypůjčitel věc předat půjčiteli, aby je vynaložil sám. Nechce-li nebo nemůže-li půjčitel tak učinit a vynaloží-li mimořádné náklady v nezbytném rozsahu sám vypůjčitel, náleží mu náhrada jako nepřikázanému jednateli
- Práva půjčitele a vypůjčitele musí být uplatněna do tří měsíců od vrácení věci, jinak je soud nepřizná, namítne-li druhá strana opožděné uplatnění práva (promlčení)

Nájem v podnikání

Obecná úprava nájmu

- § 2201 až 2331 OZ
- Právo dočasně užívat pronajatou věc za úplatu
- Pojmové znaky nájemní smlouvy:
 - Předmět nájmu
 - Dočasnost nájmu
 - Úplatnost

Předmět nájmu, Dočasnost

- Věc
 - Nemovitá nebo její část
 - Movitá nezuživatelná (zuživatelná jen pokud nebude narušena její podstata a bude vrácena) a nezastupitelná
- Dočasnost
 - Na dobu určitou či neurčitou
 - Doba delší 50 let – nájem byl sjednán na dobu neurčitou

Úplatnost

- Úplatná smlouva
- Úplata = nájemné
- Nájemné – peníze, služby nebo zboží apod.
- Výše nájemného – dohoda, obvyklé nájemné

Nájemní smlouva

- Smlouva konsensuální
- Synallagmatický závazek
- Není předepsána forma (výjimkou nájem bytu nebo domu pro bydlení)

Nájem x pacht

- Nájem – právo věc užívat
- Pacht – právo věc užívat a brát z ní i užitky (požívat)

Pronajímatel, nájemce

Pronajímatel

- Vlastník věci nebo osoba mající právo s věcí disponovat (např. pachtýř)
- Základní povinnosti: odevzdat věc nájemci, udržovat ji v řádném stavu a nerušit nájemce v užívání

Nájemce

- Základní povinnosti: užívat věc smluveným, resp. obvyklým způsobem, platit nájemné, vrátit věc po skončení nájmu v dobrém stavu

Nájem prostoru sloužícího k podnikání

- Zvláštní úprava § 2302 – 2315 OZ – dispozitivní úprava
- Nájem prostoru nebo místnosti, je-li účelem nájmu provozování podnikatelské činnosti v tomto prostoru nebo místnosti a slouží-li pak prostor nebo místnost převážně podnikání, bez ohledu a to, zda byl účel nájmu v nájemní smlouvě vyjádřen
- Nejde o zvláštní smluvní typ

Předmět nájmu, poskytování služeb

- Prostor sloužící k podnikání – není definován
- Nájem může být zapsán do katastru nemovitostí (§ 2203 OZ)
- Povinnost pronajímatele zajistit poskytování služeb v rozsahu určeném pro nájem bytu (dodávky vody, tepla, plynu, elektřiny, odvoz odpadu, úklid společných částí apod.)

Práva nájemce

- Možnost změny činnosti v pronajatém prostoru
 - Nepodstatná změna, nebo
 - Nedojde ke zhoršení poměrů v nemovité věci, ani
 - Nedojde k poškozování pronajímatele nebo ostatních uživatelů nemovité věci nad přiměřenou míru
- Štíty a jiná znamení – právo nájemce opatřit nemovitost znamením za podmínek § 2305 OZ

Převod, skončení nájmu

- Převod na jiného se souhlasem pronajímatele
- Písemná smlouva o převodu

- Obecná úprava skončení nájmu (§ 2225 a násl. OZ) + zvláštní úprava skončení nájmu na dobu určitou (§ 2308 – 2309)

- Náhrada za převzetí klientely – v důsledku výpovědi pronajímatele nebo uplynutím doby

Podnikatelský pronájem věcí movitých

- § 2316 – 2320 – dispozitivní úprava
- § 2316 OZ – přenechání movité věci do užívání jinému za úplatu na dobu určitou pronajímatelem, který je podnikatelem a jehož podnikání spočívá v pronajímání věci
- Nejde o smluvní typ
- Předmět nájmu – nezuživatelná movitá věc
- Dočasnost
- Zvláštní pravidla - § 2317, 2318 OZ

Nájem dopravního prostředku

- Dopravní prostředek
 - Věc způsobilá k přepravě osob, nákladu nebo obojího
 - Nemusí jít o motorové vozidlo
 - Stroje – zdvihadla (lanovka, eskalátor), produktovody, pneumatické přepravníky(?)
 - Víceúčelové použití (smluvený účel) – kůň (dopravní prostředek, chovný subjekt)

Nájem - smlouva

- Konsenzuální kontrakt
- Smluvní strany:
 - Pronajímatel
 - Nájemce
- Pojmové znaky smlouvy o nájmu
 - Závazek pronajímatele přenechat nájemci věc k dočasnému užívání
 - Závazek nájemce platit pronajímateli nájemné
- Nejde o zvláštní smluvní typ – pouze zvláštní případ nájmu (§ 2321 až 2325 OZ), podpůrně (§ 2201 a násl. OZ), příp. (§ 2316 až 2320 OZ)

Předání a způsobilost dopravního prostředku

- Povinnost předat
 - V době sjednané nebo
 - Není-li sjednána, bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy
- Předání
 - Umožnění nakládat s dopravním prostředkem (klíčky apod.)
 - Potřebné doklady
- Způsobilost k provozu a ujednanému způsobu užívání (obvyklému)
 - vybavení vozidla, platné osvědčení o STK

Uživací právo, údržba a opravy

- Právo nájemce dopravní prostředek dočasně užívat
 - Na dobu určitou i neurčitou
- Povinnost nájemce provádět údržbu po dobu trvání smlouvy
 - Právo nájemce na náhradu vynaložených nákladů do 3 měsíců od vynaložení (prekluze) (§ 2325 OZ)
- Povinnost nájemce vrátit dopravní prostředek ve stavu, v jakém jej převzal, s přihlédnutím k obvyklému opotřebení (§ 2225 OZ)
- Povinnost pojistit dopravní prostředek může založit smlouva

Nájemné, provozní náklady

- Nájemce je povinen platit nájemné (bezúplatně = výpůjčka)
 - Smluvené, nebo obvyklé
 - Splatnost podle trvání nájmu
 - Po ukončení užívání
 - Je-li nájem delší 3 měsíců , ke konci každého kalendářního měsíce
- Provozní náklady (PHM, posádku atd.) – povinnost nájemce

Zápůjčka

- § 2390 až 2394 OZ
- Přenechá-li zapůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce.
- Smluvní strany zapůjčitel a vydlužitel
- Reálný kontrakt
- Přenechání věci
 - Přímé – tradicí
 - Nepřímé

Zápůjčka - práva a povinnosti

- Vrácení věci – smluvní ujednání
 - Jde o zastupitelnou věc
 - Vydlužitel je povinen vrátit věc **stejného druhu**, ale **nemusí se jednat o stejnou kvalitu**
 - Možnost i jiných vlastností věci
- Užití věci
 - Nabyvatel se stává vlastníkem zapůjčené věci
- Maximální doba zápůjčky – bez omezení
- Úplatnost – bezúplatná (mutuum), ale úplata může být sjednána (foenus)

Peněžítá zápůjčka

- Předmětem peníze jako zákonné platidlo
- Má-li se peněžítá zápůjčka vrátit v jiné měně, než v jaké byla dána, splatí vydlužitel zápůjčku tak, aby se to, co se vrací, hodnotou rovnalo tomu, co bylo dáno. Zápůjčka se splácí v měně místa plnění.
- Při peněžité zápůjčce lze ujednat úroky. Totéž platí o zápůjčce poskytnuté v cenných papírech.

Nepeněžitá zápůjčka

- Při nepeněžitě zápůjčce se vrací věc stejného druhu, jaká byla zápůjčkou dána; nezáleží na tom, zda její cena mezitím stoupla nebo klesla.
- Při nepeněžitě zápůjčce lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství nebo věcí lepší jakosti, ale téhož druhu.

Výpověď a mimořádní výpověď zápůjčky

- Splatnost – ujednání ve smlouvě
- Výpovědní doba – 6 týdnů
- Nejsou-li ujednány úroky, může vydlužitel zápůjčku splatit i bez výpovědi
- Bylo-li ujednáno vrácení zápůjčky ve splátkách, může zapůjčitel od smlouvy odstoupit a požadovat splnění dluhu i s úroky při prodlení vydlužitele s vrácením více než dvou splátek nebo jedné splátky po dobu delší než tři měsíce

Úvěr

- § 23195 až 2400
- Smlouvou o úvěru se **úvěrující** zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a **úvěrovaný** se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 2395 OZ)
- Konsensuální kontrakt
- Smluvní strany úvěrující a úvěrovaný
- Dočasnost, návratnost, zúročení/ odlišnost od zápůjčky
- Peněžní prostředky
- Není stanovena forma (zvl. zákon pro spotřebitelský úvěr)
- Vrácení peněžních prostředků

Úvěr – měna, čerpání

- Úvěrovaný vrátí úvěrujícímu peněžní prostředky v měně, ve které mu byly poskytnuty. V téže měně platí i úroky
- Úvěrovaný může uplatnit právo na poskytnutí peněz ve lhůtě určené ve smlouvě. Není-li lhůta ujednána, může právo uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá
- Úvěrující poskytne úvěrovanému peněžní prostředky na jeho žádost v době určené v žádosti; neurčí-li úvěrovaný dobu plnění v žádosti, poskytne je úvěrující bez zbytečného odkladu

Úvěr – účel

- Váže-li smlouva použití úvěru jen na určitý účel, může úvěrující omezit poskytnutí peněz pouze na plnění povinností úvěrovaného vzniklých v souvislosti s tímto účelem
- Mají-li být peněžní prostředky použity podle smlouvy pouze na určitý účel a úvěrovaný je použije na jiný účel, **může úvěrující od smlouvy odstoupit** a požadovat, aby úvěrovaný bez zbytečného odkladu vrátil, co od něho získal, i s úroky. To platí i tehdy, je-li použití peněz k smluvenému účelu nemožné.

Úvěr – vrácení peněžních prostředků

- Úvěrovaný vrátí úvěrujícímu poskytnuté peněžní prostředky v dohodnuté době, jinak do měsíce ode dne, kdy byl o vrácení požádán.
- Úvěrovaný může vrátit úvěrujícímu peněžní prostředky před smluvenou dobou. Úroky zaplatí jen za dobu od poskytnutí do vrácení peněžních prostředků.